

Poetisk realisme

P.C. Skovgaard: *Blegeplads under store træer*, 1858. Olie på lærred, 44,5 x 36,5 cm

I 1824 læser Poul Martin Møller (1794-1838) op af *En dansk students eventyr*. Novellen er skrevet i et realistisk sprog og indeholder dagligdags genkendelige typer. Forfatteren ønsker ikke at udtrykke et romantisk program, hans tilgang til personerne er psykologisk.

I litteraturen kalder man denne nye hverdagsskildring for *poetisk realisme*. Denne stilart har i sig en indbygget modsætning, der ligger i dens begreb. På den ene side er den som noget nyt forpligtet på realiteternes verden, hvor forfatterne konstruerer et billede eller en gengivelse af verden, der skal forekomme virkelighedstro.

På den anden side er forfatterens livssyn stadig romantisk. De ser derfor realiteterne med bestemte øjne og måler realiteterne med idealets målestok.

Forfatterne vender sig mod det liv, der leves omkring dem, og helliger sig skildringen af folkelivet og dagligdagen og begynder at fremstille miljøer, der før ikke fik adgang til litteraturen, fx landlige lokaliteter og fattige mennesker. Blicher bruger tilmed dialekt i nogle af sine noveller for at understrege lokalpræget.

Den poetiske realisme er nænsom og især i naturskildringerne præget af den romantiske livsstemning. Som guldaldermalerne fordyber forfatterne sig i den typiske detalje. De ønsker at indfange stemninger fra den nære hverdag og videregive livsskæbner. Deres projekt er at indleve sig i og vise miljøer og menneskeskæbner. Pointen i Blichers noveller er netop, at man må udholde sin skæbne og acceptere det liv, der leves, fordi der findes en større retfærdighed, end den umiddelbare overflade afslører. I den poetiske realisme brydes et idealistisk helhedssyn på livet med en nyvunden sans for livets skæbnesvangre realiteter.

Guldaldermalerne

P. C. Skovgaard: *Landevej ved herregården Vognserup*, 1849. Olie på lærred, 112 x 162 cm
Kunstnerne vender sig udad mod dagligdagen, mod landskabet, mod folket. De forlader det mytologiske, det historiske og symbolske maleri. Det sker i *landskabsmaleriet*, der skildrer en genkendelig situation og genkendelige personer i en dagligdags virkelighed.

De indfanger det muntre hjemmeliv, den stille idyl. I det bløde og gyldne lys, som kendetegner guldalderen, tager selv den mest faldefærdige rønne sig dejlig ud.

Guldalderbillederne er i Constantin Hansens optik på sin vis en ny variant af nature morte, stilleben, der blot forestiller mennesker i stedet for frugt eller vildt.

Med landskabsmalerne får nationalromantikken sit udtryk i maleriet. Der er noget typisk dansk over motiverne. Men guldalderkunsten rækker alligevel ud over det typisk danske. Set i europæisk perspektiv er den danske guldalderkunst enestående og original, fordi den demonstrerer et minutøst naturstudium og en romantisk stemning, der ikke er præget af tung symbolik. Der er et nordisk lys og stemningsleje over den.